

SMĚRNICE

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2008/94/ES

ze dne 22. října 2008

o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele

(kodifikované znění)

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

spojeno s rozvojem určitých hledisek právní úpravy zaměstnanosti, jako jsou postupy pro hromadné propouštění a postupy v případě úpadku.

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 137 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ⁽¹⁾,

po konzultaci s Výborem regionů,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy ⁽²⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Směrnice Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980 o ochraně zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele ⁽³⁾ byla několikrát podstatně změněna ⁽⁴⁾. Z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti by měla být uvedená směrnice kodifikována.

(2) Charta Společenství základních sociálních práv pracovníků, přijatá dne 9. prosince 1989, stanoví v bodě 7, že dotvoření vnitřního trhu musí vést ke zlepšení životních a pracovních podmínek pracovníků ve Společenství a že toto zlepšení musí být tam, kde je to nezbytné,

(3) Je nezbytné přijmout předpisy na ochranu zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele a pro zaručení jejich minimální ochrany, především pro zaručení úhrady jejich nesplacených pohledávek, s ohledem na nezbytnost vyrovnaného hospodářského a sociálního rozvoje ve Společenství. Za tím účelem by členské státy měly zřídit instituce zajišťující úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců.

(4) Za účelem zajištění přiměřené ochrany dotyčných zaměstnanců je třeba definovat stav platební neschopnosti s ohledem na vývoj právních předpisů členských států v této oblasti a zahrnout pod tento pojem též jiná úpadeková řízení než likvidaci. V této souvislosti by měly mít členské státy možnost stanovit, aby se za účelem založení platební povinnosti záruční instituce, pokud platební neschopnost vyústí v několik úpadekových řízení, tato situace považovala za jediné úpadekové řízení.

(5) Je třeba zajistit, aby z oblasti působnosti této směrnice nebyli vyloučeni zaměstnanci uvedení ve směrnici Rady 97/81/ES ze dne 15. prosince 1997 o rámcové dohodě o částečném pracovním úvazku uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS ⁽⁵⁾, ve směrnici Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS ⁽⁶⁾ a ve směrnici Rady 91/383/EHS ze dne 25. června 1991, kterou se doplňují opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou nebo v dočasném pracovním poměru ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 161, 13.7.2007, s. 75.

⁽²⁾ Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 19. června 2007 (Úř. věst. C 146 E, 12.6.2008, s. 71) a rozhodnutí Rady ze dne 25. září 2008.

⁽³⁾ Úř. věst. L 283, 28.10.1980, s. 23.

⁽⁴⁾ Viz části A a B přílohy I.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 14, 20.1.1998, s. 9.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 175, 10.7.1999, s. 43.

⁽⁷⁾ Úř. věst. L 206, 29.7.1991, s. 19.

- (6) Za účelem zajištění právní jistoty zaměstnanců v případě platební neschopnosti podniků, které provozují činnost ve více členských státech, a posílení práv zaměstnanců v souladu s judikaturou Soudního dvora Evropských společenství je třeba zavést ustanovení, která výslovně určí, která instituce je v takových případech příslušná pro úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců, a stanoví jako cíl spolupráce mezi příslušnými správními orgány členských států brzkou úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců. Dále je nezbytné zajistit řádné uplatňování předpisů v této oblasti stanovením spolupráce mezi příslušnými správními orgány členských států.
- (7) Členské státy mohou stanovit omezení odpovědnosti záručních institucí, které však musí být slčitelné se sociálním cílem této směrnice, a mohou vzít v úvahu rozdílné výše pohledávek.
- (8) Pro usnadnění identifikace úpadkových řízení, zejména těch, která přesahují hranice jednoho státu, je třeba stanovit, aby členské státy oznámily Komisi a ostatním členským státům druhy úpadkových řízení, která vedou k zásahu záruční instituce.
- (9) Jelikož cíle akce zamýšlené touto směrnicí nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto jej může být lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle.
- (10) Komise by měla předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění a uplatňování této směrnice, zejména pokud jde o nové formy zaměstnávání objevující se v členských státech.
- (11) Touto směrnicí by neměly být dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení uvedených směrnic ve vnitrostátním právu a jejich použitelnost stanovených v části C přílohy I,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I

OBLAST PŮSOBNOSTI A DEFINICE

Článek 1

1. Tato směrnice se vztahuje na pohledávky zaměstnanců vznikající z pracovních smluv nebo pracovních poměrů vůči zaměstnavatelům, kteří se nacházejí v platební neschopnosti ve smyslu čl. 2 odst. 1.

2. Členské státy mohou výjimečně vyloučit z oblasti působnosti této směrnice pohledávky některých zaměstnanců z důvodu existence jiné formy záruky, je-li zjištěno, že poskytuje dotyčným osobám ochranu, která je rovnocenná ochraně vyplývající z této směrnice.

3. Členské státy mohou, pokud je tak již v jejich vnitrostátních právních předpisech stanoveno, i nadále vyloučit z oblasti působnosti této směrnice

a) zaměstnance v domácnosti zaměstnané fyzickou osobou;

b) rybáře odměňované formou podílu na výnosu.

Článek 2

1. Pro účely této směrnice je zaměstnavatel považován za platebně neschopného, pokud bylo na základě platební neschopnosti zaměstnavatele požádáno o zahájení kolektivního řízení podle příslušných právních a správních předpisů členského státu, jehož součástí je částečné nebo úplné zabavení aktiv zaměstnavatele a jmenování likvidátora nebo osoby s podobnou funkcí, pokud orgán, který je příslušný na základě zmíněných právních a správních předpisů,

a) buď rozhodl o zahájení řízení;

b) nebo konstatoval konečné zavření podniku nebo provozny zaměstnavatele a nedostatek volných aktiv opravňujících k zahájení řízení.

2. Tato směrnice se nedotýká vnitrostátního práva, pokud jde o definice pojmů „zaměstnanec“, „zaměstnavatel“, „odměna“, „nabytá práva“ a „nabývaná práva“.

Členské státy však nesmějí z oblasti působnosti této směrnice vyloučit

- a) zaměstnance na částečný pracovní úvazek ve smyslu směrnice 97/81/ES;
- b) zaměstnance v pracovním poměru na dobu určitou ve smyslu směrnice 1999/70/ES;
- c) zaměstnance v dočasném pracovním poměru ve smyslu čl. 1 bodu 2 směrnice 91/383/EHS.

3. Členské státy nesmějí stanovit minimální dobu trvání pracovní smlouvy nebo pracovního poměru jako podmínku pro to, aby zaměstnanci mohli uplatnit své nároky podle této směrnice.

4. Tato směrnice nebrání členským státům v rozšíření ochrany zaměstnanců i na jiné situace platební neschopnosti, například na situace, kdy skutečně došlo k trvalému zastavení výplat, zjištěné v rámci jiných řízení, než jsou řízení zmíněná v odstavci 1, která jsou stanovena ve vnitrostátním právu.

Taková řízení však nezakládají záruční povinnost pro instituce ostatních členských států v případech uvedených v kapitole IV.

KAPITOLA II

USTANOVENÍ O ZÁRUČNÍCH INSTITUCÍCH

Článek 3

Členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby záruční instituce zajišťovaly, s výhradou článku 4, úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců, které vyplývají z pracovních smluv nebo z pracovních poměrů, včetně, pokud tak stanoví vnitrostátní právo, odstupného při skončení pracovního poměru.

Záruční instituce přebírá nesplacené mzdové pohledávky za období přede dnem určeným členským státem nebo případně po něm.

Článek 4

1. Členské státy mohou omezit povinnost záručních institucí uvedených v článku 3 uhradit pohledávky.

2. Pokud členské státy využijí možnosti podle odstavce 1, stanoví lhůtu, během níž musí záruční instituce uhradit nesplacené pohledávky. Tato lhůta nesmí být kratší než období pokrývající odměnu za tři poslední měsíce pracovního poměru přede dnem uvedeným v čl. 3 druhém pododstavci nebo po něm.

Členské státy mohou zahrnout toto tříměsíční minimální období do referenčního období v délce nejméně šesti měsíců.

Členské státy, které stanoví referenční období v délce nejméně osmáct měsíců, mohou omezit lhůtu, během níž musí záruční instituce uhradit nesplacené pohledávky, na osm týdnů. V tom případě se pro výpočet minimálního období použijí období nejpříznivější pro zaměstnance.

3. Členské státy mohou stanovit horní mez pro úhrady prováděné záručními institucemi. Tato horní mez však nesmí být nižší než úroveň, která je sociálně slučitelná se sociálním cílem této směrnice.

Pokud členské státy využijí této možnosti, uvědomí Komisi o metodách stanovení horní meze.

Článek 5

Členské státy upraví podrobnosti organizace, financování a fungování záručních institucí, které budou v souladu zejména s těmito zásadami:

- a) majetek institucí musí být nezávislý na provozním jmění zaměstnavatelů a musí být vytvořen tak, aby nemohl být v úpadkovém řízení zabaven;
- b) zaměstnavatelé musí přispívat na financování, ledaže je plně zajištěno orgány veřejné moci;
- c) povinnost institucí uhradit pohledávky je nezávislá na splnění povinnosti přispívat na financování.

KAPITOLA III

USTANOVENÍ O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ

Článek 6

Členské státy mohou stanovit, že se články 3, 4 a 5 nevztahují na příspěvky vyplývající z vnitrostátních zákonných systémů sociálního zabezpečení nebo z doplňkových zaměstnaneckých nebo mezioborových systémů sociálního zabezpečení, které stojí mimo zákonné systémy sociálního zabezpečení v členských státech.

Článek 7

Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby neuhrazení povinných příspěvků zaměstnavatele pojišťovacím institucím v souladu s vnitrostátními zákonnými systémy sociálního zabezpečení před vznikem jeho platební neschopnosti nemělo nepříznivý vliv na nárok zaměstnanců na dávky od těchto pojišťovacích institucí, pokud byly příspěvky zaměstnanců odečteny z vyplácené odměny.

Článek 8

Členské státy zajistí, aby byla přijata nezbytná opatření na ochranu zájmů zaměstnanců a osob, které již odešly z podniku nebo provozovny zaměstnavatele ke dni vzniku platební neschopnosti zaměstnavatele, pokud jde o nabytá nebo nabývaná práva na starobní důchody, včetně pozůstalostních důchodů, na základě doplňkových zaměstnaneckých nebo mezioborových systémů sociálního zabezpečení, které stojí mimo vnitrostátní zákonné systémy sociálního zabezpečení.

KAPITOLA IV

USTANOVENÍ O NADNÁRODNÍCH SITUACÍCH

Článek 9

1. Ocitne-li se podnik provozující činnosti na územích nejméně dvou členských států v platební neschopnosti ve smyslu čl. 2 odst. 1, je institucí příslušnou pro úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců instituce toho členského státu, na jehož území zaměstnanci pracují nebo obvykle pracují.

2. Rozsah práv zaměstnanců určuje právo, kterým se řídí příslušná záruční instituce.

3. Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění, aby se v případech uvedených v odstavci 1 tohoto článku při určování stavu platební neschopnosti zaměstnavatele ve smyslu této směrnice přihlíželo k rozhodnutím přijatým v rámci úpadkového řízení podle čl. 2 odst. 1, o jehož zahájení bylo požádáno v jiném členském státě.

Článek 10

1. Pro účely provádění článku 9 členské státy stanoví vzájemnou výměnu důležitých informací mezi příslušnými správními orgány nebo záručními institucemi uvedenými v čl. 3 prvním pododstavci, která umožní zejména předávání informací záruční instituci příslušné pro úhradu nesplacených pohledávek zaměstnanců.

2. Členské státy sdělí Komisi a ostatním členským státům kontaktní údaje o svých příslušných správních orgánech nebo záručních institucích. Komise zpřístupní tyto informace veřejnosti.

KAPITOLA V

OBEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 11

Tato směrnice se nedotýká možnosti členských států uplatňovat nebo přijímat právní a správní předpisy, které jsou pro zaměstnance příznivější.

Provádění této směrnice za žádných okolností nesmí sloužit k odůvodnění jakéhokoli zhoršení stavu, který již existuje v každém členském státě, a obecné úrovně ochrany zaměstnanců v oblasti, na kterou se tato směrnice vztahuje.

Článek 12

Tato směrnice se nedotýká možnosti členských států

a) přijmout nezbytná opatření, aby se zamezilo zneužívání;

b) odmítnout nebo omezit povinnost uhradit pohledávky podle článku 3 nebo záruční povinnost podle článku 7, pokud se zjistí, že splnění povinnosti není důvodné v důsledku zvláštních vztahů mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a společných zájmů vyjádřených v tajné dohodě mezi nimi;

- c) odmítnout nebo omezit povinnost uhradit pohledávky podle článku 3 nebo záruční povinnost podle článku 7 v případě, že zaměstnanec byl sám nebo společně se svými blízkými příbuznými vlastníkem podstatné části podniku nebo provozovny zaměstnavatele a měl značný vliv na činnosti tohoto podniku nebo provozovny.

Článek 13

Členské státy oznámí Komisi a ostatním členským státům druhy vnitrostátních úpadkových řízení, která spadají do oblasti působnosti této směrnice, a všechny jejich změny.

Komise zveřejní tato oznámení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 14

Členské státy sdělí Komisi znění právních a správních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 15

Do 8. října 2010 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění a uplatňování článků 1 až 4, 9 a 10, čl. 11 druhého pododstavce, čl. 12 písm. c) a článků 13 a 14 v členských státech.

Článek 16

Směrnice 80/987/EHS ve znění aktů uvedených v příloze I se zrušuje, aniž jsou dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení uvedených směrnic ve vnitrostátním právu a jejich použitelnost stanovených v části C přílohy I.

Odkazy na zrušenou směrnici se považují za odkazy na tuto směrnici v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v příloze II.

Článek 17

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 18

Tato směrnice je určena členským státům.

Ve Štrasburku dne 22. října 2008.

Za Evropský parlament

předseda

H.-G. PÖTTERING

Za Radu

předseda

J.-P. JOUYET

PŘÍLOHA I

ČÁST A

Zrušená směrnice a její následné změny

(uvedené v článku 16)

Směrnice Rady 80/987/EHS	(Úř. věst. L 283, 28.10.1980, s. 23)
Směrnice Rady 87/164/EHS	(Úř. věst. L 66, 11.3.1987, s. 11)
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/74/ES	(Úř. věst. L 270, 8.10.2002, s. 10)

ČÁST B

Nezrušený pozměňovací akt

(uvedený v článku 16)

Akt o přistoupení z roku 1994

ČÁST C

Lhůty pro provedení ve vnitrostátním právu a použitelnost

(uvedené v článku 16)

Směrnice	Lhůta pro provedení	Den použitelnosti
80/987/EHS	23. říjen 1983	
87/164/EHS		1. leden 1986
2002/74/ES	7. říjen 2005	

PŘÍLOHA II

Srovnávací tabulka

Směrnice 80/987/EHS	Tato směrnice
Článek 1	Článek 1
Článek 2	Článek 2
Článek 3	Článek 3
Článek 4	Článek 4
Článek 5	Článek 5
Článek 6	Článek 6
Článek 7	Článek 7
Článek 8	Článek 8
Článek 8a	Článek 9
Článek 8b	Článek 10
Článek 9	Článek 11
Článek 10	Článek 12
Článek 10a	Článek 13
Čl. 11 odst. 1	—
Čl. 11 odst. 2	Článek 14
Článek 12	—
—	Článek 15
—	Článek 16
—	Článek 17
Článek 13	Článek 18
—	Příloha I
—	Příloha II